

**Oana BUȚURCĂ\***

**ASPECTE PRIVIND ACTIVITATEA GRECILOR IONIENI DIN  
PORTURILE BRĂILA, GALAȚI ȘI SULINA  
ÎN PERIOADA 1815-1861**

***Aspects concerning the activity of the Ionian Greeks from  
Braila, Galati and Sulina during the period 1815-1861***

**Abstract:** *This paper aims to analyse the professions of the Ionian Greek settled in three main Danubian ports, Braila, Galati and Sulina, during the period 1815-1861. We can notice that these activities varied from merchant, sailor and carpenter to doctor and lawyer, and the number of Ionian Greeks has constantly increased in these Danubian ports.*

**Keywords:** *Ionian Greeks, Braila, Galati, Sulina, professions.*

\*\*\*

După Tratatul de la Adrianopol au crescut considerabil afacerile negustorilor ionieni, aflați sub protecție britanică, care se ocupa cu traficul de mărfuri din porturile Galați și Brăila către Constantinopol, Marea Adriatică și Mediterana<sup>1</sup>.

Între anii 1829 și 1843, numărul grecilor din porturile dunărene a crescut considerabil, de la 600 la peste 6.000. Atât în Galați cât și la Brăila se înregistrează veritabile explozii demografice. Într-o notă către Sublima Poartă se precizează că în portul Moldovei, în aprilie 1825, erau 90 de persoane străine, cei mai mulți ionieni. Cei mai mulți se găseau în Principate de ceva timp, erau căsătoriți și dețineau bunuri imobiliare. Acești negustori veneau în porturile Dunării și aduceau produse manufacturate, cum ar fi confecții, ceasuri, arme, dar și produse coloniale, și importau ceară, lână, seu, limbă de vită etc.<sup>2</sup>.

Marea Britanie se confrunta cu mari dificultăți în comerțul pe Dunăre, datorate ocupării Principatelor Dunărene de către Rusia. Mai mult decât atât, decizia Rusiei de a nu îmbunătăți condițiile de navigație pe fluviu a dus la o prezență britanică redusă în această perioadă, dar acest aspect a fost contrabalansat de către activitatea comercială a supușilor ionieni. Aceștia puteau naviga sub pavilion rus, otoman, grec sau britanic fără a se

---

\* Masterand anul al II-lea la Facultatea de Istorie, Filosofie și Teologie a Universității „Dunărea de Jos” din Galați.

<sup>1</sup> P. Păltânea, *Istoria orașului Galați de la origini până în 1918*, vol. I, Editura Porto Franco, Galați, 1994, p. 232.

<sup>2</sup> P. Cernovodeanu, *L'activité des maisons de commerce et des negociants ioniens du Bas-Danube durant l'intervalle 1829-1853*, în *Actes du II<sup>ème</sup> Colloque International d'Histoire*, vol. I, Atena, 1985, p. 92.

confrunța cu vreun obstacol și ca urmare au devenit actori indispensabili în schimburile de la gurile Dunării. Restricțiile politice și economice asupra navigației pe Dunăre impuse de către Rusia au fost eliminate după 1856, la finalul Războiului Crimeii. După conflict, influența rusească a scăzut în sud-estul Europei, mai ales în Principatele Române. Cea mai importantă consecință pentru navigația Dunării a fost stabilirea unei comisii internaționale, care să îmbunătățească navigația și comerțul pe fluviu. Marea Britanie a fost principala putere europeană care a beneficiat de pe urma noului statut al Dunării, fapt ce a contribuit la consolidarea poziției ionienilor de la gurile Dunării<sup>3</sup>.

Stabilirea lor la Brăila, Galați și Sulina a fost rezultatul statutului geografic și economic pe care aceste porturi îl aveau în secolul al XIX-lea. Brăila era un bine cunoscut centru comercial, bine legat de Brașov și centrul Europei începând din secolul al XIV-lea, însă a devenit un port important în secolul al XIX-lea, fiind bine dotat cu depozite de grâne, iar portul său era accesibil vaselor maritime de mari dimensiuni. Galațiul era în secolul al XVI-lea un oraș pescăresc, iar mai apoi a devenit un port important pentru otomani în comerțul lor dunărean. Rapida sa dezvoltare din secolul al XIX-lea a fost stimulată de Tratatul de la Adrianopol și adoptarea statutului de porto-franco<sup>4</sup>. Sulina a devenit un important centru de import-export în contextul dezvoltării comerțului dunărean<sup>5</sup>.

Din Fig. 1 reiese clar faptul că Brăila era unul dintre porturile ce îi atrăgea pe ionieni, urmat nu la o mare distanță de Galați și Sulina. Activitățile erau diverse, de la artizanat, unde numărul celor din Brăila este cel mai ridicat, apoi comercianții, portul brăilean dominând și în cazul muncitorilor și marinarilor. În ceea ce privește proprietarii, Galațiul cunoaște o creștere ușoară, dar în cazul fermierilor acest oraș cunoaște un număr foarte mic de asemenea ionieni. Preoții, dar și studenții se numără printre locuitorii ionieni care activau în aceste trei porturi dunărene.

La prima vedere, putem spune că porturile dunărene nu atrăgeau doar negustori și marinari, ci și meseriași, meșteșugari, muncitori și fermieri. Printre cei calificați putem enumera: vizitii, brutari, comercianți, fierari, aurari, farmaciști, doctori, lumânărari, croitori, cizmari, cârpaci, tâmplari, constructori și liberi profesioniști. Ionienii simțeau că Dunărea avea să le ofere multe oportunități de lucru și afaceri și au decis să se stabilească de-a lungul fluviului, prin înființarea de comunități ioniene în

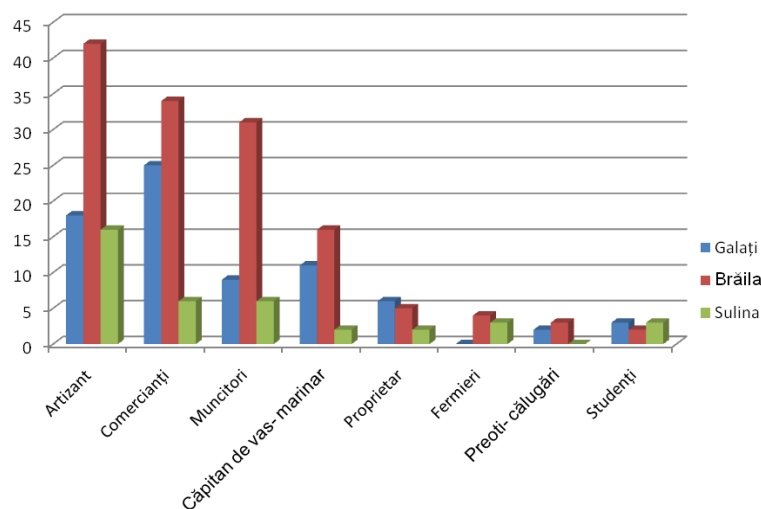
---

<sup>3</sup> Șt. Stanciu, *Transporturi de mărfuri efectuate de flota elenă pe Dunărea maritimă în perioada 1847-1861*, în *Danubius*, t. XXIII, 2005, p. 102.

<sup>4</sup> *Ibidem*, pp. 97-99.

<sup>5</sup> P. Kapetanakis, *Terms and conditions of the Ionian presence and supremacy, in shipping and commerce of Danube River during the 19<sup>th</sup> century (1815-1864)*, prezentată la conferința internațională *Greeks in 19<sup>th</sup> Century Romania*, pp. 3-11 (lucrare consultată prin intermediul d-lui Constantin Ardeleanu).

Brăila, Galați și Sulina. 80% dintre cei enumerați mai sus s-au stabilit la Dunăre după mijlocul secolului al XIX-lea<sup>6</sup>.



**Fig. 1 Ocupațiile locuitorilor ionieni din porturile dunărene, 1841-1863<sup>7</sup>**

Prezența ioniană în aceste porturi era reprezentată în principal din negustori, proprietari de vase și marinari. Aproape 40% din pașapoartele emise în perioada 1841-1863 au fost acordate negustorilor și marinarilor din Cefalonia. Negustorii, comandantii de nave și marinarii ionieni au beneficiat de pe urma oportunităților comerciale și de afaceri de la Dunăre, mai ales în 1850. Ca urmare, o parte semnificativă dintre locuitorii din Cefalonia și Ithaca au fost impulsionați de perspectiva unui viitor prosper și au luat decizia de a emigra la Brăila, Galați și Sulina<sup>8</sup>.

În ceea ce privește regimul juridic, un document inedit identificat în corespondența viceconsulului britanic la Galați, Charles Cunningham, ne prezintă situația cetățenilor de origine ioniană existenți în Principatele Române în anul 1835. Conform acestui document observăm că la Galați se afla cei mai mulți ionieni, 184. Se mai întâlnesc, de asemenea, la Brăila 77, Iași 63, București 52, Fălciu 34, Botoșani 27, Neamț 18, Bacău 12, Dorohoi 11, Focșani, Hârlău fiecare cu câte 4, Ștefănești 3, Pitești 2, iar în Fălcoianca, Secuieni, Herța, Hotari, Ciocănești, Vălenii de Munte, Herăstrău, Pădurlați, Câmpina, Târgu Frumos, Stavropoleon, Glodeni – câte unul<sup>9</sup>.

<sup>6</sup> *Ibidem*, p. 19.

<sup>7</sup> *Ibidem*, p. 18.

<sup>8</sup> *Ibidem*, p. 20.

<sup>9</sup> The National Archives of the United Kingdom, Public Record Office, Foreign Office (în continuare PRO, FO), fond 78, dosar 265, f. 213-221.

Meseriile pe care le practicau aceștia erau: negustor 132, comerciant 62, marinar 12, fermier, brutar, cafegiu – câte 10, vânzător și cârciumar – câte 9, agent și lucrător – câte 6, croitor, dulgher – câte 5, agent comercial – 4, călăfătuitor și preot – câte 3, scriitor, cofetar, servitor, grădinar – câte 2, plugar, medic, fabricant de alcool, căpitan de vas comercial, lumânărar, aurar, băcan, zidar, sacagiu, proprietar, curier, intern, valet, navigator, ceasornicar, librar – fiecare cu câte un reprezentant<sup>10</sup>.

În orașul Brăila existau 77 de ionieni, aceștia practicau meserii ca negustor 65, comerciant 4, croitor și marinar – câte 2, navigator, intern și servitor – câte unul. Ei proveneau din zone ca Cefalonia 12, St. Maure 11, Zacythe, Cerigo, Itaca câte 9, Corfu 6, Paxos și Patras câte 3, Misolonghi, Tripolitza, Corint, Ziromiro câte 2, Livadia, Sagruada, Carpenisse, Lagueada, Carbenis, Atena, Ecosse câte unul<sup>11</sup>.

În orașul Galați în 1835 erau 184 de ionieni. Aceștia erau comercianți în cea mai mare parte – 46, negustori 38, dar și marinari 10, cafegiu, brutar, cârciumar și vânzător câte 9, agent și lucrător câte 6, călăfătuitor, dulgher, câte 4, croitor și agent comercial – câte 3, grădinari 2, bucătar, plugar, fermier, ceasornicar, medic, căpitan de vas comercial, servitor, aurar, zidar, sacagiu, proprietar, curier, valet, fiecare câte unul. Marea majoritate provenea din Cefalonia (72), dar erau mulți locuitori și din Grecia propriu zisă 32, Cerigo 18, Zante și Itaca câte 16, Corfu și St. Maure câte 9, din Paxos și Argos câte 2, iar câte unul din Sira, Corone, Micono, Seroaie, Nessiro, Parga, Arcadia, Samos<sup>12</sup>.

Într-un alt document din corespondența aceluiași consulat britanic ne este prezentată și situația anului 1858 din Galați. La fel ca în anul 1835, majoritatea erau din Cefalonia, 133. Se constată faptul că numărul celor proveniți de aici a mai crescut, la fel și numărul celor proveniți din Itaca, care acum era de 33. Al celor din Cerigo însă a mai scăzut la 10, la fel și al celor din Zante la 6, Corfu la 3. Din Pargo a crescut cu încă o persoană, se aflau 2 ionieni acum, se mai regăsesc și alți 3 din Zante, Smirna, Patmo.

În ceea ce privește ocupațiile, majoritatea se ocupa cu comerțul, 29 erau negustori care se ocupau cu profitabile exporturi de cereale, dar și 5 comercianți. Numeroși ionieni s-au apucat să deschidă cârciumi, cafenele, erau ospătari, un proprietar de magazin, doi cafegii, un vânzător. De asemenea, apar și meserii ca broker (2) și dealer (37). Bine reprezentat este și sectorul meseriilor lucrative, cu 49 de muncitori necalificați, 7 brutari, 4 măcelari, 4 cizmari, un tâmplar. Erau apoi liber profesioniști un avocat și doi profesori, dar și ionieni implicați în navigație, numărul marinarilor spre deosebire de 1835 crește la 23, la fel și numărul căpitanilor de vase la 4, apar 13 piloți, dar și un specialist în furnituri maritime. Pe lângă toate aceste categorii se regăseau câte un proprietar de pământ și un pescar<sup>13</sup>.

<sup>10</sup> *Ibidem.*

<sup>11</sup> *Ibidem.*

<sup>12</sup> *Ibidem.*

<sup>13</sup> *Ibidem.*

Correspondența consulilor englezi din Principate oferă diferite informații despre activitățile desfășurate de etnicii greci din Țările Române și despre diferendele apărute în relația cu autoritățile locale care doreau să își impună controlul și asupra supușilor străini. Astfel se pot extrage diferite date privind evenimentele din porturile dunărene, fiind prezentate atât dispute economice, jafuri, revolte, dar și date privind traficul maritim prin porturile dunărene. Este și cazul corespondenței vice-consulului britanic la Galați, Charles Cunningham, care ne permite să pătrundem în aspectele vieții de zi cu zi de la Galați și Brăila. Relatările sale pot fi completate cu cele ale lui Vincent Lloyd, vice-consul la Brăila.

Un astfel de caz de tâlhărie este relatat într-o notă din 18 august 1848. Agentul consular Fred Brown oferă informații despre tâlhăria produsă asupra unui supus ionian, Vangeli Vassila, care a avut loc la 27 iulie, căruia i-au fost furati bani, ceasuri, inele, hârtii. Pe 24 iulie, Vassila a plecat de la Brăila către Galați, unde a dus suma de 1.500 iermilici pentru Andrea Vlassopulo, și a ajuns într-un sat, Drago, unde a fost înconjurat de localnici și întrebat de nume și pașaport. Se pare că a fost suspectat că și-a schimbat numele din Vangelli Dialomich, așa cum se întâmpla frecvent această zonă. Fiind înspăimântat, s-a oferit să le plătească 10 ducați pentru a-l duce la poștă, lucru care a mărit suspiciunile, l-au lovit și i-au luat toți banii. A fost dus la Focșani și apoi la Brăila. Vice-consulul de aici a ordonat să fie consultat de doctori. Charles Cunningham l-a trimis pe cancelarul său, Constantin Pappovich, la Focșani și apoi la Drago, pentru a aduna indicii despre cele întâmplate, fiind vorba de o mare sumă de bani. Consulul a fost rugat să facă cele necesare pentru a se face dreptate, să se implice, aceasta și pentru că autoritățile locale creau dificultăți, iar ceea ce poate face vice-consulatul este să încerce să găsească proprietatea și să ofere informații privind subiectul<sup>14</sup>.

Dincolo de aceste numeroase violențe, găsim și date privind dispute economice, când se apelează la sprijinul diplomatului pentru a apăra interesele supușilor britanici în fața instanțelor locale. Unul dintre exemplele interesante este cazul lui Spiridion Focca, arestat de soldați în casa sa<sup>15</sup>. Focca îi datora bani unui oarecare Biberi, însă întrebarea era dacă acest caz se judeca după legea țării<sup>16</sup>. Violarea domiciliului și arestarea lui Focca fără acordul viceconsulatului a fost unul dintre lucrurile ce ar fi trebuit luate în considerare<sup>17</sup>. Lui Cunningham i s-ar fi promis că Focca va fi eliberat, însă acesta era în continuare în arest<sup>18</sup>. Într-o altă informare transmisă la 6 iulie 1846, Cunningham vorbește despre eliberarea lui Spiridon Focca pe data de

---

<sup>14</sup> PRO FO 78/265, f. 251-253.

<sup>15</sup> *Ibidem*, f. 37-38.

<sup>16</sup> *Ibidem*, f. 39-40.

<sup>17</sup> *Ibidem*, f. 41-43.

<sup>18</sup> *Ibidem*, f. 44.

26 iulie și despre plecarea acestuia către Iași pentru a-și susține cauza<sup>19</sup>, nemulțumit de implicarea vice-consulului.

Porturile dunărene – Brăila, Galați și Sulina – au reprezentat un adevărat miraj pentru ionieni. Astfel, Brăila era preferată mai ales de negustori și marinari, Galațiul de negustori și meșteșugari, iar Sulina de către negustori. Așezarea ionienilor în porturile dunărene poate fi delimitată în două perioade: prima, între 1810-1840, iar ce-a de-a doua de la sfârșitul anilor 1840 și va atinge maximum în perioada 1850-1860.

### BIBLIOGRAFIE

The National Archives of the United Kingdom, Public Record Office, Foreign Office, fond 78, Turkey.

CERNOVODEANU, Paul; *L'activité des maisons de commerce et des negociants ioniens du Bas-Danube durant l'intervalle 1829-1853*, în *Actes du II<sup>ème</sup> Colloque International d'Histoire*, vol. I, Atena, 1985.

KAPETANAKIS, Panayiotis; *Terms and conditions of the Ionian presence and supremacy, in shipping and commerce of Danube River during the 19<sup>th</sup> century (1815-1864)*, în vol. *Greeks in 19<sup>th</sup> Century Romania* (Proceedings of the International Conference, Bucharest, 2009, October 2–4, ed. Gelina Harlaftis și Radu G. Păun, Atena, 2012, (lucrare consultată prin intermediul d-lui C. Ardeleanu).

PĂLTĂNEA, Paul; *Istoria orașului Galați de la origini până în 1918*, vol. I-II, Editura Porto Franco, Galați, 1994.

STANCIU, Ștefan; *Transporturi de mărfuri efectuate de flota elenă pe Dunărea maritimă în perioada 1847-1861*, în *Danubius*, volum nr. XXIII, Editura Muzeului de Istorie Galați, Galați, 2005.

---

<sup>19</sup> *Ibidem*, f. 48.